

Slovenski dom

Stev. 80.

V Ljubljani, petek 7. aprila 1939.

Leto IV

Italijanske vojne ladje pred Albanijo

Uradno poročilo italijanske vlade pravi, da je Italija zaradi nemirov, ki so nastali v Albaniji, mobilizirala del brodogradnje in poslala nekaj čet v Albanijo. Ves promet med Italijo in Albanijo ustavljen.

Rim, 7. aprila o. Davi je bilo razglašeno naslednje uradno poročilo:

Med razgovori, ki sta jih zadnje dni imela italijanska vlada in albanski kralj Zogu za sklenitev nove, še tesnejše zveze med obema državama, je v Tirani in po drugih albanskih krajih prišlo do grozečih manifestacij, ki so jih priredile oborožene tolpe. Te manifestacije so predstavljale resno nevarnost za osebno nedotakljivost Italijanov, prebivajočih v Albaniji. Zato je včeraj zjutraj šest italijanskih bojnih ladij ukrcalo v Draču in Valoni več sto italijanskih državljanov, med njimi ženske in otroke ter jih odvedlo v domovino. Sinoči so oddelki italijanske vojske odpotovali iz Brindisija in Baria v Albanijo. Hkratu je odplula tja prva pomorska eskadra, ki danes že od na vsežgodaj križari vzdolž albanske obale med Santo Quaranto do Sv. Janeza Meduanskega. Italijanska eskadra je v mobilizacijskem stanju.

Pariz, 7. aprila. o. Albanske poslaništvo v Parizu je sinoči izdalo uradno poročilo, v katerem poudarja, da je Albanija trdno odločena ustavljati se slehernemu napadu na njene meje ali njeno neodvisnost in ne bo dovolila, da bi se na njenem ozemlju izkrcala tuje čete. Poročilo poudarja, da je italijansko-albanska zveza iz leta 1927. strogo obrambnega značaja in v nobeni točki ne dovoljuje, da bi Italija posredovala z oboroženo silo v Albaniji za vzdrževanje notranjega reda in mira. Nobena zunanja sila pa ne bo mogla

oslabiti prijateljskih odnosov med obema državama, ki so zadnje čase postali še tesnejši.

Poročilo iz Tirane je albanska vlada zavrnila italijanske zahteve za ureditev italijanskih garnizij na albanskem ozemlju, začasno zasedbo nekaterih predelov Albanije po italijanskih četah in za povečanje italijanskega izseljevanja v Albanijo, ker bi to pomenilo italijanski protektorat nad Albanijo. Te zahteve je Italija poslala Albaniji zaradi angleških prizadevanj, da bi v francosko-angleško obrambno zvezo stopile tudi balkan-

ske države, na podlagi česar bi Anglija v primeru spopada dobila možnost ogražati Italijo tudi na tem delu Sredozemskega morja. Zaradi tega je Italija smatrala za potrebno, da začne s pomorsko demonstracijo proti Albaniji.

Tirana, 7. aprila. m. »United Press« poroča: Včeraj je bil ustavljen redni potniški promet med Italijo in Albanijo. Oni Italijani, ki Albanije niso zapustili preteklo noč s posebnimi ladjami, so se umaknili na itali-

jansko poslaništvo. Potnikom, ki so včeraj ob 9 hoteli potovati z letalom v Italijo, je bilo ob 11 sporočeno, da je promet proti Brindisiju ustavljen, ker v pristanišču ni nobenih italijanskih letal. Prav tako ni bilo v pristanišču ladij, ki je vsako jutro prihajala iz Baria.

Rim, 7. aprila. m. Italijanski zunanji minister grof Ciano je sinoči sprejel jugoslovanskega poslanika v Rimu Boška Hristića in imel z njim daljši razgovor zaradi položaja na Jadranskem morju s ozirom na zadnje razmerje med Italijo in Albanijo.

Poljsko angleški sporazum o medsebojni pomoči

Uradna izjava o vsebini tega sporazuma

London, 7. apr. o. Poluradno poročajo: Končna oblika angleško-poljske pogodbe o medsebojni pomoči v primeru nemškega napada bo izdelana po vrnitvi zunanjega ministra Beck v Varšavo, ki se mora o tem še pogovoriti s svojo vlado. Takoj po odhodu poljskega zunanjega ministra iz Londona se bodo začela podobna pogajanja med Anglijo in Romunijo in je v Londonu sinoči dopotoval romunski poslanik Tilea, ki je iz Bukarešte prinesel nova navodila za posvetovanja z Anglijo. Končna pogodba med Anglijo in Poljsko bo natančno določala, v katerem primeru sta si obe državi obvezni pomagati. Zdi se, da bo Poljska šla Angliji na pomoč tudi, če bi Nemčija napadla Holandijo, Švico ali Francijo. Nadaljevala take pogodbe bo Anglija sklenila z Grčijo in Turčijo ter morda z Madžarsko.

Razgovori med poljskim zunanjim ministrom Beckom in zastopniki britanske vlade so se končali s skupno izjavo o medsebojnem sporazumu. Predsednik vlade Chamberlain je včeraj prebral v spodnji zbornici to izjavo, ki ugotavlja:

1. Razgovori s poljskim zunanjim ministrom Beckom so imeli širok obseg in so pokazali popolno soglasje med obema vladama glede splošnih načel;

2. Ugotovljeno je, da sta obe državi pripravljene skleniti trajen vzajemni dogovor, ki bo nadomestil sedanje začasno in enostransko poročilo, ki ga je britanska vlada dala poljski vladi;

3. Dokler se ne ustvari trajen dogovor, je zunanji minister Beck dal britanski vladi zahtevanje, da se bo poljska vlada čutila obvezano pomagati britanski vladi pod istimi pogoji, kakor jih navaja začasno poročilo, ki ga je britanska vlada že dala Poljski;

4. Omenjeni trajni dogovor — prav tako kakor začasna poročila — ne bo naperjen proti nobeni državi, temveč mu bo namen, da zagotovi Poljski in Veliki Britaniji vzajemno pomoč, če bi prišlo do kakšne neposredne ali posredne nevarnosti za neodvisnost katere izmed obeh držav;

5. Ugotovljeno je, da bodo razna vprašanja zahtevala določite raznih okoliščin ali potrebe po takšni pomoči terjala poznejše preučevanje, ko bo sklenjen omenjeni trajni dogovor;

6. Prav tako je ugotovljeno, da gornja določila ne pomenijo za nobeno od obeh pogodbenic ovire za sklenitev dogovorov z drugimi državami za utrditev mira.

Poljski zunanji minister je davi odpotoval iz Londona.

Poljski zunanji minister Beck je sprejel sinoči zahtevanje tiska ter jim dal naslednjo izjavo: »Sporazum med Poljsko in Anglijo je v veliki meri olajšalo dejstvo, da ni bilo niti najmanjšega dvoma glede želje obeh držav, da ohranita mir ter da varujeta pri tem svoje koristi. Na osnovi naše izjave lahko rečem, da sem optimist za bodočnost. Poljska zunanja politika ni osnovana na protislovju. Mi bomo pri vodstvu svoje zunanje politike izvajali tudi v bodoče dosedanja načela ter ostali zvesti našim obveznostim. Ostali bomo zvesti tudi načelu, da ne bomo nikoli prevzeli novih obveznosti, ki bi bile v nasprotju z obveznostmi, ki smo jih že prevzeli. Na koncu je Beck naglasil, da so odnosi med Poljsko

100 milijonov švicarskih frankov — dve milijardi dinarjev — za okrepitev državne obrambe bo določil švicarski zvezni svet. S tem denarjem bodo naredili še en obrambni pas nekaj kilometrov za sedanjem, ki poteka po meji med Švico in Nemčijo. Ostanek denarja bo šel za letalstvo.

750.000 prostovoljcev se je prijavilo v angleško vojsko do konca meseca marca, je izjavil angleški delovni minister v poslanski zbornici.

Romunija bi radevolje sprejela tako jamstvo od Anglije, poudarja pa, da se ne čuti ogrožene od nikogar in najmanj od Nemčije, s katero je pred kratkim na lastno pobudo sklenila pomemben gospodarski sporazum.

Poljski zunanji minister Beck je sprejel sinoči zahtevanje tiska ter jim dal naslednjo izjavo: »Sporazum med Poljsko in Anglijo je v veliki meri olajšalo dejstvo, da ni bilo niti najmanjšega dvoma glede želje obeh držav, da ohranita mir ter da varujeta pri tem svoje koristi. Na osnovi naše izjave lahko rečem, da sem optimist za bodočnost. Poljska zunanja politika ni osnovana na protislovju. Mi bomo pri vodstvu svoje zunanje politike izvajali tudi v bodoče dosedanja načela ter ostali zvesti našim obveznostim. Ostali bomo zvesti tudi načelu, da ne bomo nikoli prevzeli novih obveznosti, ki bi bile v nasprotju z obveznostmi, ki smo jih že prevzeli. Na koncu je Beck naglasil, da so odnosi med Poljsko

100 milijonov švicarskih frankov — dve milijardi dinarjev — za okrepitev državne obrambe bo določil švicarski zvezni svet. S tem denarjem bodo naredili še en obrambni pas nekaj kilometrov za sedanjem, ki poteka po meji med Švico in Nemčijo. Ostanek denarja bo šel za letalstvo.

750.000 prostovoljcev se je prijavilo v angleško vojsko do konca meseca marca, je izjavil angleški delovni minister v poslanski zbornici.

Romunija bi radevolje sprejela tako jamstvo od Anglije, poudarja pa, da se ne čuti ogrožene od nikogar in najmanj od Nemčije, s katero je pred kratkim na lastno pobudo sklenila pomemben gospodarski sporazum.

Anglija in zadnji dogodki v Albaniji

Izjava predsednika vlade Chamberlaina v poslanski zbornici

London, 7. aprila. o. Angleški ministrski predsednik Chamberlain je včeraj odgovarjal na vprašanja o zbiranju in prevozu italijanskih čet v Albanijo in o zadnjih pogajanjih med Albanijo in Italijo. Med drugim je dejal:

4. aprila letos je angleški veleposlanik v Rimu opozoril italijanskega zunanjega ministra na glavo o Albaniji. Italijanski zunanji minister je odgovoril, da je albanski kralj predlagal, da se sedanja pogodba o zvezi med Italijo in Albanijo okrepi. Od tedaj so se začela pogajanja o tej stvari med obema državama, zdi se pa, da je pri teh pogajanjih nastalo precej težav, katerih oblika ni čisto jasna. Po izjavi italijanskega zunanjega ministra so ogrožene italijanske koristi. Chamberlain je nadaljeval, da sta včeraj zjutraj na vse

zgodaj prispeli v Drač dve manjši italijanski vojni ladji in ena križarka. Angleška vlada pa še ni dobila podrobnega poročila o stališču albanske vlade. Za zdaj zavračajo vsa poročila, da je Albanija sprejela pogoje, ki jih ni moči spraviti v sklad z albansko neodvisnostjo in nedotakljivostjo albanskega ozemlja. Angleški poslanik v Draču je izjavil, da je bil tam včeraj ob 8.30 popoldn red. Angleška vlada pazljivo spremlja vse te dogodke.

Chamberlain je dejal še, da je popolnoma prepričan o tem, da je italijanski vladi dobro znana vsebina določb tega sporazuma in bi kaka sprememba sedanjega stanja na Sredozemlju pomenila konec te pogodbe.

Anglija nima v Albaniji neposrednih koristi, toda gre ji za ohranitev mira na svetu.

Posvetovanja voditeljev nemške in italijanske vojske v Innsbrucku

Berlin, 7. apr. m. Ob včerajšnjem sestanku šefov italijanske in nemške generalštaba generalov Keitel in Parsiana včeraj ni bilo izdano nobeno novo obvestilo. Časopisje poroča samo o višjih, ki jih je napovedani sestanek vzbudil v tujini, predvsem v Londonu. Diplomatski krogi posvečajo temu sestanku veliko pozornost.

Včeraj so se po Berlinu razširile vesti, da ni izključeno, da bo na ta sestanek prišel tudi sam kancler Hitler. Toda te vesti so nemški uradni krogi od-

ločno zanikali, kakor tudi vse vesti, da bosta pogovarja obeh generalnih štabov razpravljala o novih vojaških sporazumih med Italijo in Nemčijo.

To posvetovanje v zvezi z zadnjimi koraki Anglije za ustvaritev obrambnega bloka proti Nemčiji. Če bi prišlo do take širše zveze, hočeta Nemčija in Italija biti pripravljene, da z vojaškimi ukrepi preprečita takoj vse nevarne posledice, ki bi jih omenjena zveza imela zanj. Pravijo, da je do teh posvetov prišlo na zahtevo Nemčije.

Spor o poslih bratov Stojadinovičev

Popravki na izjave G ura Jankoviča in dr. Stojadinoviča

Belgrad, 7. apr. m. Današnja »Politika« prinaša dopis mestnega odbora JRZ v Belgradu. Dopis se nanaša na zahtevo poslanca Gjura Jankoviča z avtomobilom te organizacije in na izjavo, ki jo je v zvezi s tem dal bivši predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. V dopisu mestni odbor JRZ pravi:

Gjura Jankovič je glede nasilno odvzetega avtomobila, ki je last mestnega odbora JRZ, poslal popravek, na katerega, če bi pri tem ostalo, sploh ne bi odgovarjali. Toda na naše presenečenje je prišlo pravka dr. Stojadinoviča, ki zahteva, da se o tej stvari slovitnega avtomobila znamke »Chevrolet« konča razprava.

Dr. Stojadinović zelo dobro ve, da ima mestni odbor JRZ dva avtomobila. Enega znamke »Chevrolet« in drugega znamke »Nash« ter da sta oba bila kupljena za stranko. To je on sam jasno in odločno dejal ne samo pred nami, temveč tudi pred drugimi. Gjura Jankovič je res dobil denar, da ta avtomobil kupi, toda ne zase, marveč za odbor stranke.

Do zdaj dr. Stojadinović vsaj v zasebnih razgovorih ni soglašal s temi škodljivimi akcijami Gjura Jankoviča ter je vzbujal vtis, da se želi teh Jankovičevih poslov otresti. Dr. Stojadinović smo verjeli, da bo pri tem ostal doleden. Toda zadnja njegova izjava nas je docela razočarala ter moremo zaradi tega imeti prav enako prepričanje, kakršnega je do bila javnost, da je namreč dr. Stojadinović nerazdružljivo zvezan z Jankovičem, ko ga poskuša bratiti pri takšnih njegovih podvigih.

Današnja »Politika« prinaša tudi izjavo poslanca Dragoslava Pantoviča z ozirom na popravek Dragomirja Stojadinoviča, narodnega poslanca, zaradi Pantovičevega vprašanja o zadevi razširjanja zlobnih vesti o Jugoslaviji po agenciji Furnier. Dragoslav Pantović dobesedno pravi: »Dragomir Stojadinović je po

imeni vodja agencije Furnier in »Agence Economique et Financiere«, — a vaj vedo, da je pravi vodja čisto druga oseba —, je dal popravek na moje vprašanje ter je popravek v svojem listu »Vreme« dal naslov »Odgovor na klevete narodnega poslanca Dragoslava Pantoviča«. O predmetu te interpelacije bodo razpravljali v narodni skupščini, kjer bom ugotovil škodljive posledice dela teh agencij proti koristim naše države.

Za tem bom pa, kar je mnogo zanimivejše za našo javnost, imel priliko odkriti vse zakulisno delovanje, poslovne stvari, razne tekoče račune pri švicarskih bankah in vloge slovitnega gospoda Schwarza, za katerega je bila v finančnem zakonu svoj čas izdana posebna odredba, samo da bi mogel postati generalni konzul v Zürichu, tako da se bodo potem jasno razčistili odnosi: tako g. Stojadinoviča kakor tudi g. Coulona in Issaria in vseh onih znanih in nezanih agentov, ki so opravljali velike posle in služili težke milijone.

Romunija bi sprejela angleško jamstvo za meje

Bukarešta, 7. aprila. m. V Parizu je zdaj že znan spor potovanja romunskega zunanjega ministra po Evropi. Min. Galencu se bo 18. in 19. aprila mudil v Berlinu, 20. in 21. aprila v Bruslju, 23. in 24. aprila v Londonu, 26., 27. in 28. aprila v Parizu, od 30. aprila do 2. maja pa bo v Rimu.

Bukarešta, 7. aprila. Romunski zunanji minister Galencu je v razgovoru z dopisnikom berlinskega lista »Börsen Zeitung« dejal, da ni mogče ovrati nikogar pri tem, da bi sprejel jamstvo za svoje meje, naj mu ga nudi kdorkoli.

in Sovjetsko Rusijo urejeni s paktom iz leta 1932. Sodelovanje med Poljsko in Romunijo je kar najzaupnejše. Ureditev vseh vprašanj med Romunijo in Poljsko ni mogoče drugače, kakor z neposrednimi pogajanjimi med Varšavo in Bukarešto.

Washington, 7. aprila. AA. Havas: Uradno poročajo, da leži v ameriških bankah vsota 3.7 milijard dolarjev. Ta rezerva se je v toku minulega tedna zvišala za 190 milijonov dolarjev. To veliko zvišanje neaktivne rezerve je v veliki meri posledica dotoka zlata iz Evrope, ki je v minulem tednu znašala 123 milijonov dolarjev.

Vesti 7. aprila

Sporazum o vzajemni pomoči med Poljsko in Anglijo naj prepreči prijateljstvo med Poljsko in Nemčijo ter ustvari napadalno zvezo proti Nemčiji. S tem je Anglija dokazala, da ne goji do Nemčije prijateljskih misli, marveč da jo bo skušala pri prvi priliki napasti s pomočjo svojih zaveznikov. Nemčija je ob vseh teh prizadevanjih mirna — piše danes nemški tisk o včerajšnjih dogodkih v Londonu.

Zveza med Anglijo in Poljsko ni naperjena proti nikomur, marveč sta se z njo Anglija in Poljska obvezali le, da bosta druga drugo pomagali, če bi bilo to potrebno. Zaradi tega misli Poljska ohraniti dobro razmerje z Nemčijo in s Sovjetsko Rusijo. Tako razpravlja o pomenu londonskega sporazuma današnje poljsko časopisje.

Madžarski listi zavračajo vse vesti o nekaki madžarsko-bolgarski vojaški akciji proti Romuniji, katero naj bi ti dve državi pripravljali na pobudo Nemčije.

Španska vlada zahteva od francoske vlade, naj ji izroči poveljnika bivših rdečih mednarodnih brigad Listerja, ker je dokazano, da je sam ubil ali dal ubiti 25 ljudi, med njimi škofa iz Teruela. Francoska vlada bo po strokovnjakih ugotovila, če gre za politični zločin ali za navadne umore. V tem primeru bo Lister izročen in v Španiji nedvomno obesen.

Davi je v Sidneyu umrl predsednik avstralske vlade Lyons, star 59 let.

Španske oblasti so na povelje generala Franca izpusile na svobodo 100.000 vojakov bivše rdeče armade, ki so bili v koncentracijskih taborih okoli Madrida. Izpušeni so bili tudi vsi tisti častniki, ki nimajo na vesti nikakih dokazanih zločinov.

Italijanska vlada uradno zavrača vesti, da je v Libiji več nemških vojaških oddelkov, ki dobivajo neprenehoma ojačenja.

Redni železniški promet med Slovaško in Madžarsko je bil vpostavljen včeraj, ker je razmejitev med obema državama končana.

Francija in Turčija se pogajata za zadovoljivo ureditev vprašanja o pokrajini Sandžak, ki bi jo Turki radi priključili svoji državi. Zdi se, da bi bila Francija pripravljena Turčiji to pokrajino prepustiti, če vstopi Turčija v francosko angleško obrambno zvezo.

Francoski zunanji minister Bonnet je včeraj popoldne sprejel poljskega poslanika v Parizu Lukaszewicza in se z njim razgovarjal o bližnjem obisku zunanjega ministra Becka v Parizu. Beck pojde v Pariz v začetku maja.

Anglija je podpisala s Združenimi državami pogodbo, po kateri bosta obe državi zasedli in 50 let skupno opravljali otočje Enderbury v Tihem morju in tam uredili obsežna letalska oporišča, ki bodo dobila pravi pomen šele v primeru kakšnega spopada na Tihem morju.

Francija je v prvih treh mesecih letošnjega leta za tri milijarde 750 milijonov frankov več uvozila kakor pa izvozila.

5000 izletniških vlakov bo odpeljalo za praznike iz Londona na vse strani Anglije. Ravno tako so morali zaradi silnega naloga ob praznikih ojačiti letalski promet.

Angleški križarki »Warspite« in »Aberdeen« sta včeraj pripluli v italijansko letovišče San Remo in se tam zadržali. Angleški admiral je takoj po prihodu obiskal italijanske oblasti.

Ljubljana od včeraj do danes

Vse kaže, da se bo lepo vreme za silo obdržalo prav tja do praznikov, če ne še celo dalj časa. Oblaki se in oblaki, za dež kaže vsak dan, pa se vendar še vzame od kakšne strani veter, ki prežene oblake in pomaga soncu do veljave. Davi je bil sončni vzhod kaj čmeren, ves horizont je bil pregrajen z megleno ogrado. Pa se je kmalu nebo lepo zjasnilo in sonce je zmagoslavno obhajalo božji svet. Samo vprašanje je, če se ne bo tudi letos vreme ravnalo konec krajev le po starem, preizkušenem pravilu: če je na Veliki petek lepo, je na Veliko nedeljo rado grdo. Da le ne bi bilo tudi letos tako!

Veliki petek v cerkvi

Pretrfajlivi so cerkveni obredi na Veliki petek. Molitve in petje nas spominjajo Gospodove smrti. Prelepi so motivi in simbolika posameznih obredov, ki jih ta dan gledamo v cerkvah. Resnobnost in žalovanje jih prevevata. V cerkvah je že jutraj mnogo ljudi. Prihajajo pa ves dan prav do večera. Pred božjimi grobovi poklekajo in se zamujajo v pobožni molitvi. V Ljubljani so v vseh cerkvah božji grobovi prav lepi, so pa tudi vsako leto z izredno ljubeznijo urejeni.

Priprave za praznike

Za praznike morajo biti tudi domovi lepo očisti in osnaženi. Gospodinje imajo obilo dela. Preba je poribati tla po sobah, stopnicah, poribati pragove, očistiti medeninate kljube in ročaje, obrisati vrata, odstraniti prah z oknic, umiti okna, nasuti z novim peskom poti. Dela čez glavo: ženske moči nazadnje od samih drobnih opravkov že skoraj ne vedo več, kje se jih drži glava. Za moške je boljše, če te dni sploh ne hodijo k hiši, ker sicer ne slišijo drugega kakor naj se spravijo preč in ne delajo brez potrebe napote, ko je že itak vse zastavljeno. Kadar gre za navadne opravke, pri katerih se človek lahko umaže, moškimi itak ne diši posebno, da bi pokazali, se že kam potuhnejo kakor vedo in znajo. Toda, ko začne dihati po poticah in ko oddalje zagledajo krače, kljube in vidijo, da mislijo ženske že na barvanje prhov, tedaj jih kar nekaj zasuje tja proti kuhinji. Potem pa že tako brkljajo okoli, da prav gotovo zadenejo ob kakšen pisik ali pa prekucnejo kakšno reč. Seveda zato slišijo prav posebno pridigo in se osramočeni ter prežeti z globokim kesanjem umikajo v skrito, varno zatišje, ker sprevidijo, da je res boljše, če jih ni blizu, dokler hudo delo ženskih moči pri hiši ni v kraju.

Ogledovanje božjih grobov

Popoldne se že dobi kakšen čas, da ljudje zavijejo z otroki iz hiše in se odpravijo v mesto. Najprej gredo v bližino cerkev, kamor navadno hodijo k maši. Tam si ogledajo božji grob in pomolijo. Potem pa gredo naprej ter ogledujejo božje grobove po vseh cerkvah. Med potjo se pogovarjajo, kako je tu, kako tam, kje je lepše. To ogledovanje traja navadno prav do večernih ur. Veselje je gledati otroke, ki s tako zaverovanimi in začudenimi pogledi strme v lepe božje grobove in skušajo priti čim bliže. Zvečer se odrasli spet odpravljajo v cerkve, da poslušajo postno pridigo in se notranje pripravijo na bližnje, vesele praznike.

V cerkvah je ves dan dovolj obiskovalcev. Staro, mlado, otroci, fantje in dekleta, moške in žene in starčki — vse hiti k božjemu grobu; tam je vedno gneča. Tiho je v cerkvah in mračno. Le redke sveče gore ob grobovih, in tiho šepetanje molitev se oglašja v tej tišini.

Velik obisk na trgu

Te dni je tudi na živilskem trgu izredno živahno. Ogromen je obisk. Gospodinje prihajajo s košarami, cekarji, oprtačami. Težko obložene odhajajo, komaj nosijo, poštono upehane prihajajo domov. Za praznike mora biti miza dobro obložena. Še reče si rad privoščiti kaj boljšega, da se praznik loči od navadnega dneva.

Prodajalci že v ranem jutru vsak dan nanosijo in navozijo iz bližnje, pa tudi iz oddaljene mestne okolice, kar imajo pri hiši zelenjave in podobnega okusnega. Zlasti dobi so zalozene stojnice, pri katerih prodajajo zgornji ljudje južno sadje, zlasti pomaranče. Te dni delajo imeniten izkupiček tudi mesarji in prekajevalci. Marsikakšno kračico je treba sneti s kavija in jo spuštiti v cekar. Prav dobro pa se pred prazniki godi tudi raznim konfekcijskim trgovinam in krojaškim podjetjem. Ljudje ponavadi z velikonočnimi prazniki odpro spomladansko sezono oblačenja. Prav te dni zagledaš namreč vse polno že spomladansko oblečenih ljudi v novih oblekah.

Zatišje na reševalni postaji

Bližnji prazniki se močno poznajo tudi že na reševalni postaji. Vsak dan je zdaj manj prevozov. Od včeraj do danes so morali reševalci posegati le v štirih primerih. Naši reševalci se nadejajo, da bo zdaj zavladalo zatišje kakor se za

praznike tudi spodobi. Šele na drugi dan velikonočnih praznikov, na Veliki ponedeljek, bo nemara spet malo več dela. Za praznike seveda nihče ne sili rad v bolnišnico, če že ni res skrajna sila. Nasprotno: še tisti, ki se za silo pozdravijo, prosijo, da bi jih za praznike že spustili iz bolnišnice domov, ko je zdaj tako lepo na svetu, saj smo dobili prvo, veselo, zeleno pomlad, ki človeka kar sama od sebe potegne ven iz zatohle sobe pod veselo spomladansko nebo. Zato bo nemara jutri prevoz iz bolnišnice na domove narasel.

Zdaj pa še nekaj: Včeraj smo v našem listu poročali o požaru v Kranju. Dejali smo, da so imeli vse gasilske čete, ki so hitele na pomoč, defekte. To pa ne drži. Od ljubljanskih gasilcev so imeli defekt le prostovoljni gasilci, medtem ko poklicni gasilci niso imeli prav nobenega defekta, marveč so prišli na kraj požara v izredno hitrem času in popolnoma v redu. Ko pa so hoteli stopiti v akcijo, pa jim je bilo sporočeno, da bodo že Kranjčani sami lahko opravili, kajti požar je bil ob njihovem prihodu v Kranj že skoraj do celja zadušeno.

Novo stanovanjsko poslopje Poštne hranilnice

Stanovanjsko poslopje naše Poštne hranilnice, ki ga grade na oglu Bleiweisove in Erjavčeve ceste, se kaj naglo dviga. Gradi ga znano podjetje g. Miroszlava Zupana. Prvoletno naj bi bila zgradba primerna za vselitev dne 1. maja 1940, dela pa so napredovala toliko, da bo stavba že letos maja meseca pod streho, 1. novembra letos, torej pol leta prej, pa bo že godna za vselitev. Seveda bodo s tem dejstvom uradniki Poštne hranilnice prav posebno razveseljeni. Poslopje stoji na parceli, ki obsega 2200 kvadratnih metrov. Trinadstropno bo ter razdeljeno na tri hiše, ki so druga k drugi prizidane. Srednja hiša bo v vsem svojem obsegu trinadstropna, obe stranski pa bosta na koncih polovica dvonadstropni. Fasada bo ob obeh ulicah dolga 40 metrov. Novo poslopje bo imelo 28 cenih, zdravih in lepih stanovanj, v katerih je tudi moderna kopalnica s plinsko napeljavo in kabinet. Vse kuhinje bodo imele razen navadnega štedilnika tudi še plinskega. Poslopje bo imelo sušilnico in likalnico, vsaka hiša zase pa svojo pralnico. Dvorišče bo ob stavbi tlakovano, zadaj pa bo imelo vrt z otroškim igriščem in bazenom.

Novi poštni ravnatelj v Ljubljani

S kraljevskim ukazom je bil upokojen dosedanjí poštni ravnatelj v Ljubljani, dr. Anton Vagaja. Za novega poštnega ravnatelja je bil postavljen g. Jože Štukelj.

Stolnica. Danes zvečer ob pol 8 bo postna pridiga prevz. gospoda škofa dr. Gregorija Rožmana. Po pridigi bo zbor gg. bogoslovcev pel slovenski pasion. Nato bo stolni kor zapel žalostinke.

Spominski zbornik ob 20 letnici Jugoslavije

Lani dne 1. decembra smo praznovali praznik Zedinjenja, ki je bil pomembnejši zaradi tega, ker je bil to že dvajseti od rojstva naše nove države. Kakor je Leonova družba leta 1929. izdala zbornik Slovinci v desetletju 1918—1928, tako se je pojavila tudi sedaj potreba podati pregled dosedanjega življenja Slovinci v Jugoslaviji od leta 1918. dalje. Zaradi tega je vznikla tudi zamisel za dvajsetletnico izdati zbornik, ki naj bi v razpravah izpod peres najbolj znanih in usposobljenih avtorjev prinesel pregled našega življenja v novi državi, sedanje stanje naše duhovne in gnetne kulture ter na podlagi tega tudi smernice za našo bodočo kulturno, gospodarsko in socialno politiko. Inventarizacija obstoječega stanja je tem bolj potrebna, ker na vseh koncih in krajih čutimo, da nam manjka prav slika o tem, kaj smo imeli, imamo in kaj še potrebujemo.

Da bo publikacija na dostojni višini, jamči sestava uredniškega odbora, katerega tvorijo gg. dr. Mal, dr. Stele in dr. Lavrič.

Zemljepisni opis Slovenije bo prispeval dr. Valter Bohinjec, pregled slovenske zgodovine po vojni pa bo podal inspektor prof. Kranjc.

Za zbornik sta prispevala dva odlična prispevka tudi predsednik senata dr. Anton Korošec in ban dr. Marko Natlačen.

O naši upravi razpravljata pomočnik bana g. Stanko Majcen in dr. Davorin Trstenjak, o cerkveni in stanovski upravi piše Viktor Šteska.

Kulturni oddelek je izredno bogat, zanj je prispevala cela vrsta naših najboljših poznavalcev razmer.

Gospodarski del obsega 17 strokovnih razprav o vseh panogah našega gospodarstva s številnimi

237 litrov vina je izteklo v kanal

Več uvidevanja za stisko našega kmeta — Neznosno stanje zaradi trojarinskih predpisov

Maribor, 6. aprila.

Danes ob 12 uri se je odigral pred glavno pošto na Slomškovem trgu razburljiv dogodek. Mlad kmet je peljal na vozu dva soda vina. Voz je spremljal uradnik mestnega tržnega urada, obkrožala pa ga je velika množica radovednežev. Kmet je postal vedno bolj razburjen, nazadnje pa je z besedami »s svojim vinom napravim, kar hočem« izbil iz obeh sodov čepa, da je začelo vino v curku teči. Iz sodov je teklo po vozu na cesto, kjer se je v potoku izlivalo v kanal. Ljudje, ki so obkrožali voz, so kar onemeli gledali prizor. Nekateri so se pošteno cedile sline po dobri kapljici, ki je odtekala iz sodov. Ko so bili prazni, se je kmet zopet povzpnil na voz ter se odpeljal.

Prizor, ki je vzbudil med ljudmi toliko pozornosti, je značilen primer, kako neprimeren je naš trojarinski zakon, ki udarja predvsem vinogradnika ter mu jemlje skoraj vsako možnost vnovčevanja vina. Že od nekdaj je bila navada med vinogradniki iz Slovenskih goric in med kmeti na Dravskem polju, da so si za velike praznike med seboj izmenjavali vino in živila. Zlasti pa se je vršila zamenjava na spomlad za semen-

sko žito in krompir. Vinogradniki v Slovenskih goricah pridelajo malo živeža in več vina. Dokler so lahko vino prodajali po primerni ceni, so si na spomlad nakupili semenskega žita in krompirja, ker so v teku zime porabili vse poljske pridelke. Zamenjava se je največkrat vršila na mariborskem trgu. Odkar pa so v veljavi novi trojarinski predpisi in odkar se pri nas v Sloveniji z znano našo strogostjo izvajajo, je tudi takšna zamenjava nemogoča. Kmet, ki hoče vino zamenjati za živež, mora prav tako plačati od vina trošarino, kakor če bi ga prodal gostilničarju. Tudi ta kmet, ki je pripeljal danes na mariborski trg dva soda vina, da bi ga zamenjal za semenski krompir, bi bil moral plačati trošarino. Toda, kako jo bo plačal, če nima denarja niti za sol. Če pa bi trošarino — dva dinarja od litra — tudi plačal, gotovo ne bi mogel potem tako dragega vina zamenjati za krompir. Ko ga je tržni organ na trgu prijel ter zahteval od njega plačilo trošarine, v nasprotnem primeru pa bi bila sledila zaplemba vina, je kmet v svoji sili jezi enostavno izpustil vino v kanal. Dogodek, ki se je danes odigral na mariborskih ulicah, je resen primer, kako malo razumevanja je pri nas za stisko našega kmeta.

Šahovska tekma za državno prvenstvo

Včeraj je bil prost dan in so bile odigrane le prekinjene partije. Iz prvega kola je preostala partija med dr. Kalabarijem in Bröderjem. Igralca sta se brez boja zedinila za remis. Kljub Bröderjevi prednosti — imel je kvaliteto več — je bila pozicija takoj izenačena tako, da je bil remis neizbežen.

Iz drugega kola je ostala partija med Tomičem in Furlanijem. Igralca sta špansko partijo v spremenjeni varianti. Furlani je v začetku slabo igral, pozneje pa se je popravil in po 87 potezi izsilil remis. Partija je bila prav za prav že v središčnici remis, ker sta igralca imela trikrat enako postavbo figur. Vodja turnirja pa remisa kljub Furlanijevi zahtevi iz nerazumljivega vzroka ni hotel priznati in se je igra morala nadaljevati. Bila je to dozdaj najdaljša partija. Trajala je nad devet ur.

Kostič in Tomovič sta odigrala v petem kolu prekinjeno partijo. Kostič je v začetku svojega nasprotnika nadigral in je upravičeno lahko upal

na zmago. V končnici pa je Tomovič s spretno igro izsilil večni šah proti Kostiču, ki je tako danes brez boja moral priznati partijo za remis.

Igra med Preinfalkom in Lešnikom se je danes na veliko presenečenje čisto preobrnila. Preinfalk je kot beli zelo slabo stal, toda pri nadaljevanju sta prišla oba igralca v veliko časovno stisko in sta morala v desetih minutah narediti dvanaest potez. Tu je Preinfalk s spretno igro izenačil in po zamenjavi figur postal nenadno boljši. Vsi Lešnikovi napori, da bi izenačil, so ostali brezuspešni in se je moral nazadnje vdati. S tem si je Preinfalk priboril zelo važno točko.

Stanje po petem kolu: Pirc, Vukovič 4, Bröder, Schreiber, Kostič 3,5, Preinfalk, Tomovič 3, dr. Vidmar, Avriovič 2,5, Vidmar ml., Filipovič, Furlani, Lešnik 2, Petek 1,5, dr. Kalabar, Rožič 0,5.

Danes igrajo šesto kolo. Največje zanimanje vlada za igro med Pircem in Vukovičem, ki sta dozdaj oba v vodstvu. Dr. Vidmar bo kot črni igral proti Lešniku, Vidmar ml. pa kot beli proti Kostiču.

Dva špecialista za hranilne knjižice obsojena

Maribor, 6. aprila.

Zadnja leta je prenehala trgovina s hranilnimi knjižicami, z njo vred pa so prenehale tudi številne sleparije, katerim so bili izpostavljeni neuki lastniki knjižic. Brezvestni trgovci s knjižicami in mešetarji so jih sleparili na vse mogoče načine. Precej teh pijavk je že prejelo primerno plačilo pred sodiščem, od časa do časa pa se še vedno znajdejo na zatožni klopi takšni mešetarji, katerih sleparije so prišle naknadno na dan.

Zaradi sleparij s hranilnimi knjižicami sta se zagovarjala danes pred mariborskim okrožnim sodiščem 20 letni trgovski potnik Karel Mohorič iz Ptuj in 31 letni knjigovodja Karel Križanec iz Budine. Oba osumljena sta se leta 1937. bavila z nakupom in prodajo hranilnih knjižic. Tako sta opoharila s temi mešetarskimi posli tajnika posojilnice v Cirkovcih Ekartha najprej za 6293 din. čez nekaj dni pa še za 9642 din. Oba sta namreč kupila od kmetov njihove hranilne knjižice, za katere pa nista ničesar plačala, pač pa sta pridobila Ekartha zalo, da je jamčil pri kmetih za izplačilo. Ker se mešetarja nista zmenila, da bi poravnala dolžne svote, so kmetje prišli Ekartha, da je moral svoje jamstvo izpolniti. Križanec pa je dajala pred sodiščem tudi še odgovor za lažljivo obdolžitev, ker je ovalil na davčni upravi v Ptuj nekega posestnika, da ga je ta nagovarjal, naj spravi s sveta davčnega inšpektorja Alberta Primca. Ta obdolžitev pa se je izkazala kot lažnjiva. Sodišče je obsodilo Križanca na 5 mese-

statističnimi podatki, katere so prispevali naši gospodarski strokovnjaki z g. Ivanom Aysenekom na čelu.

Končni del t. j. četrti pa obsega prerez naše socialne in zdravstvene politike v povojnih letih.

Zbornik je že vedno postavljen, tako da je pričakovati, da bo izšel že meseca maja. Ker bo zelo lepo opremljen, bo tudi zunanja oblika odgovarjala vsebini. Obsegal bo okoli 500 strani gradiva, slik, grafikonov itd.

cev strogega zapora. Mohoriča pa na 3 mesece strogega zapora, oba tudi na 600 din denarne kazni in na izgubo častnih pravic za dve leti.

Sport v zadnji minuti

Trideset tujih dirkačev je že prijavljenih za znano nemško kolesarsko dirko »Deutschland-fahrt«. Dirka bo trajala letos od prvega do 23. junija. Zamisljena je kot nekakšna antiteza znani dirki »Tour de France«, ki se je letos ne bodo udeležili ne nemški, ne italijanski kolesarji. V celem je dozdaj prijavljenih 74 tekmovalcev, ki bodo 1. junija v Berlinu na štartu. Od teh je 44 Nemcev, 30 pa je tujih vozačev. Francija, Belgija, Italija in Švica bodo nastopile na tekmi s po šestimi dirkači. Mešano dirkalno ekipo pa bodo sestavljali Danci, Luksemburžani, Holandci in Španci. Prireditelji so v razgovorih tudi še s Holandcem Schultejem ter Middelkampom in s Španci Monterom, Ezquerrom ter Canardom.

Lou Brouillard-Christoforidis? V Parizu vlada za boksarski match med Lou Brouillardom in grškim bokserjem Christoforidom ogromno zanimanje. Prireditelji sodijo, da bodo tokrat popravili rekorden zaslužek.

Obvestila

Najtinejše se izraža glasba v komorni glasbi. To panogo glasbenega ustvarjanja ali udeleževanja zastopa na naših koncertih najpogostejše godalni kvartet. Bolj redki so koncerti s triom (violina, čelo, klavir). To sestavo bomo slišali deloma kot samostojni koncertni faktor, deloma pa kot spremljevalca sopranistke na večeri komorne glasbe, ki bo v petek, dne 14. t. m., v veliki Filharmonični dvorani. Izvajalec koncertnega sporeda bodo: Ksenija Kušej, koloraturni sopran, Albert Dermelj, violina, Bogomir Leskovic, čelo, in Marjan Lipovšek, klavir. Začetek koncerta bo ob 20. stopnice pa so že v predprodaji v knjigarni Glasbene matice na Kongresnem trgu.

Članstvu Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« spoučemo, da bo prihodnji pevski tečaj 13. 14. in 15. aprila t. l. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek tečaja bo 13. aprila točno ob 10 dopoldne. Tajništvo.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Napoleon je prekrizal roke in gledal nanj z nagubanim čelom z vrha stopnic. Iz ulice mu je odgovarjalo pritrjevalno tuljenje.

»Vive Bonaparte, à bas les banquiers!« Elegantni obiskovalci gledališča so obstali plašni in tihi. Niso si upali na ulico, kjer je vladal strah in teror. Zanikrna družba je imela proste roke. Samo mali mož na vrhu stopnic jih more rešiti. Čakali so. Napoleon je dvignil roko. Ulica je umolknila.

Skupina žensk, ki je opetela z neko prošnjo, je prišla k njemu in mu je predala. Josefina se je oklenila njegove roke.

»Kaj? Kruh stane 10 soujev?« je vzkliknil nejevoljno.

»In ga še ni,« je vreščala ena izmed žensk. »Mi gladujemo in to po tako dobri letini.«

»Strašno,« je dejal prvi konzul. »Spekulanti so se zakleli proti nam. Kaj pravite, ali ni res, moji prijatelji?« je vzkliknil in pokazal na prošnjo, ki je ni prečital. »Pomagaj vam bom.«

Ena izmed žensk, ki je še pred nedavnim s svojim pletenjem sedela ob giljotini, ni mogla krotiti svoje besnosti, čeprav je bila plačana.

»Vi ljudje z našivki in bankirji ste sili. Toda narod škriplje s praznimi zobmi,« je kričala in se podbotila. V svojo nesrečo je bila pravi debeluh.

Napoleon se je zasmejal. Tedaj je bil še razmeroma suh.

»Kdo izmed naju je debelejši?« je vprašal zasmejalivo. Vse je bilo navdušeno.

Vzel je prošnjo in šel čitajoč po stopnicah k Ouvrardu. Nato je obstal.

»Meščani,« je vzkliknil. »Slišal sem vaše pritožbe. Upravičene so. Hvala vam. Samo pokličite me in uslišal vas bom. Jutri bodo pekarne odprte. Kruha bo dovolj. Cena kruha bo znižana za dva sousa na hlebeček. Jaz bom zapovedal tako. Kdor se mi bo upiral in motil mir, ga bom kaznoval.«

Obrnil se je in ponudil Josefini roko. Slovesno je šla po stopnicah in stopila poleg njega.

Oglasujoče in navdušeno križanje se dvignilo do neba. Še enkrat je dvignil roko. Sedaj se je zdelo še njemu, da je vse pristno.

»Tako bom začel s kaznimi,« je vzkliknil.

Obrnil se je k Ouvrardu.

»Vi in vam enaki, gospod bankir, ste zakrivilli nepotrebno lakoto v Parizu. Ali vas nisem svaril?« — Ouvrard je sklonil glavo — »Toda vi me niste hoteli poslušati. Iznani ste v Španijo. Tam je dovolj lakote. Ne smete se prej vrniti, predno vas ne dam poklicati. Nikakih ugovorov. Napreje!« — pokazal je na čakajočo kočijo.

V smrti tišini je stopal Ouvrard po stopnicah navzdol, kot zlomljen mož in vstopil. Nato je blazna in navdušena drhal začela tuliti znova.

Odpeljali so se takoj, toda komaj so se mogli prodreti. Orožniki se niso nič več šatili. Nastopiti so morali v resnici z vso silo. Simba je glasno lajal. Pri tem nepričakovanim in ošabnem zasmejanju iz notranjosti kočije, je začelo deževati na voz blato. Metali so vse, kar je bilo pri roki. Ko so zavili okoli ogla v neko mirnejšo ulico, je razbil kamen zadnje okno in zadel Ouvrarda v glavo.

Ouvrard je stokal in jokal od ponižanja. Male črepije razbitega okna so obvisle v njegovih laseh. Hiteli so proti mestnim vratom. Antonio je trdno držal Simbo.

Za njim so donele srebrne trobente spremstva prvega konzula. Sedaj je zapustil gledališče. »Vive Napoleon!« Vive le Consul!« Ta večer je padel tudi prvič klic »vive l'Empereur!« Napoleon se je smehljaj.

Angela je v svoji oblačilnici položila diamante nazaj v šatuljo in se sklonila čez nje. Njene solze, ki so padale na črni žamet, so se svetlikale kot majhni pesni kammii.

Ko so prišli izven meja mestnega obzidja na južni strani, se je Ouvrard naslonil nazaj in opazoval sliko sreče s kolesom na stropu kočije. Zdelo se mu je temnejša v razpršeni mesečni svetlobi. Samo ogledala so se svetlikala v razkošni kočiji, ki se je težko pomikala proti Pirenejem.

»Jezus,« je rekel Ouvrard, in si potipal glavo s robcem.

61. poglavje.

Čevlji in nogavice.

Gostilna v Bayonne je privlačljala potnike, ki so hoteli obiskati Španijo, ne toliko zaradi svoje dobre postrežbe kakor s strahom pred nadaljnjim potovanjem, ki jim ga je znal vlti gostilničar. Lahko bi si mislili, da je dobival ta ljubeznivi in kot polh rejeni mož, državno podporo iz Pariza, zato da je goste pregovarjal, da ne bi zapustili Francije.

V veliko Antonijevo nezadovoljstvo je znal s strahotnimi prav-

ljicami o roparskih napadih in naporih odlagati iz dneva v dan odhod Ouvrarda in njegovega spremstva. Veliki bankir prav sedaj ni imel nobenega veselja izpostavljati se novim, zlasti telesnim neprijetnostim.

Njegova bolečina zaradi zadnjega prizora v Parizu, kamen, ki mu je načel kožo na glavi, vpitje in grozeči obrazi ljudskega sovraštva in splošno zaničevanje, ki je spremljalo njegov odhod, je Ouvrardu povsem razkrojilo živce.

Javno objavljena nemilost — čeprav samo igrano — je bila čisto novo doživetje za moža, ki je poznal samo tihe zmage ali skrite poraze. Brez velikega premišljanja se je pokazal pripravljenega prevzeti vlogo krivca, toda pri tem ni slutil, kako bo to učinkovalo na njegovo naravo. Sedaj se je vedel tako, kakor da bi bil resnično kriv in kakor da bi ga resnično obremenjevali grehi drugih. Ne-prikrite obdolžitve prvega konzula so mu še sedaj obtažloče zvenele po ušesih. Še vedno mu je zvenelo v ušesih vpitje drhali in v svoji domisljiji je vedno znova slišal prasketajoče udarec kamna.

Mož je nedvomno hudo trpel. Že sam pogled na njegov obraz je to dokazoval. Antonio se je spomnil, kako se je razbilni »jazz po srečanju strica Otona z Napoleonom. Bal se je, da ne bi kaj sličnega še v večji meri zadelo tudi Ouvrarda. Ta domneva pa je bila samo delno pravilna. Resnica je bila globlja, kajti dogodki v Parizu so stili na znotraj že močno načeti živčni sistem. Ouvrard je že preje svoje živce včasih prav z muko obvladoval.

V njegovem življenju so bila nekatera temeljna doživetja, ki jih je pred drugimi skrivaj zato, da jih ni bilo treba priznati pred samim seboj. Čeprav mu še ni nikdar grozil javni škandal (pri nakupu kakih pomembnejših življenjskih potrebščin je bil namreč celo mučno previden) je bila vendar nežnejša in občutljivejša stran njegovega bistva v stalni zaskrbljenosti zaradi njegovih neumnih kapric in ga je vedno silila, da si je moral predstavljati, kako bi bil izpostavljen posmehu.

V resnici Ouvrardove skrivnosti niso bile nečastne. Če bi bile znane, ga nihče ne bi zaničeval, ampak bi so mu kvečjemu zasme-hoval in ga obžaloval. Toda on se je že davaj zagrizel v misel, da je povsem drugačen od drugih ljudi in da so njegovi grehi, prav tako veliki kot njegovi uspehi. Njegovo stremljenje po finančni moči, je imelo prav za prav namen opravičiti ga v očeh drugih ljudi. Ko pa je v Parizu namesto Napoleona prevzel vlogo krivca, se je zgodilo nekaj zelo čudnega: dogovorjena burka se je nepri-čakovano spremenila v žaloigro.

Od tu in tam

Na razvoj pogajanj med predsednikom vlade Dragišo Cvetkovičem in dr. Vladkom Mačkom gleda vsa država z velikim optimizmom. Zagrebško in belgradsko časopisje izraža upanje in pričanje, da se bo delo za ureditev naših notranjih vprašanj doseglo kaj kmalu in sicer v zadovoljstvo vseh treh jugoslovanskih narodov. Izjave Dragiša Cvetkoviča in dr. Mačka, ki sta jih dala v tisk, sredi, potrjujejo napovedi tistih, ki menijo, da do končnega sporazuma med Belgradom in Zagrebom ni več daleč, odnosno da ni več takšnih zaprek, ki bi se ne dale odstraniti. Zlasti naglašajo tisti del uradnega sporočila, ki zagrebaški pogajanci, kjer stoji, da sta si bila predsednik vlade in dr. Maček edina v pogledih na ureditev najnujnejših vprašanj, namreč na rešitev hrvaškega vprašanja. Vprašanje postopka, kako bi se izpeljal sklenjeni sporazum, je drugotnega pomena, ker so tudi vsi opozicijonci mnenja, da bi način, kakor so ga oni sami priporočali v svoji epemici iz Farkašica, preveč zavlekel ostvare. Zato so za vsak tak postopek, ki bi omogočil naglo uveljavitev sporazuma. Zato vsa javnost z nestrpnostjo pričakuje nadaljevanje pogajanj med predsednikom vlade Drag. Cvetkovičem in dr. Mačkom, ki bodo takoj po velikonočnih praznikih.

Proti očitkom, ki jih je objavil s svojo interpelacijo na predsednika vlade in notranjega ministra narodni poslanec Dragoslav Pantović, se brani poslanec Dragomir Stojadinović, brat prejšnjega predsednika vlade. Dragomir Stojadinović pravi, da agencija »Fournier«, katere belgradski dopisnik je, ni nikdar razširjala neresničnih in vzemirljivih vesti o etanju v naši državi, pač pa samo vesti o dejanskem stanju brez kakšne škode za ugled naše države. Stojadinović pravi, da bo poslanca Pantoviča tožil sodišču, da bo tam lahko dokazal svoje trditve. Pač pa se Stojadinović ne brani proti očitkom, da je bil v zelo dobrih zvezah z nekimi judovskimi bankirji v Parizu in drugimi judi izven meja naše države.

Afera Djure Jankoviča v zvezi z odpeljanjem avtomobilom belgajske organizacije JRZ še ni pojasnjena. Odborniki JRZ vztrajajo pri trditvi, da je bil avtomobil last stranke, med tem ko Jankovič spet ne odneha od trditve, da je vozilo njegovo in da ga je plačal s svojim denarjem. V njegovo prilogo je spregovoril tudi dr. Milan Stojadinović, ki trdi, da je avtomobil dejanska Jankovičeva last. Vidi se, da bo merodajna le ugotovitev, do katere bo prišla policija, ki stvar preiskuje.

Zverinske mučitelje in morilce, ki so ubili 30 letnega starca Alekso Novakoviča v Petruvici na Mlavi, so orožniki že po 4 dneh izsledili. Šest roparjev je vdrlo v hišo Novakoviča in zahtevalo denar. Ker stari Novakovič ni hotel zahtev izpolniti, so ga začeli nečloveško mučiti. Pobili so ga na tla s puškinimi kopiti, nato pa rezali z njegovega mesa, ga zbadali z noži in ga pekli na ognju. Starec je v strašanskih mukah izgubil zavest in kmalu po zločinu umrl. Skrivališča denarja jim pa je ni izdal. Orožniki so štiri dni stikali za morilci, toda prvo sled za njimi so pokazale stopinje, v katerih se je poznalo 32 žeblicev. Po tej sledi so prišli do hiše bližnjega posestnika, ki je svoje pomagalice tudi izdal. Vseh je bilo šest. Do zadnjega so stari robijaši, ki so osedeli do lepo število let za zamezjenimi okni. Do priznanja pa jih je spravila vest, da je stari Novakovič okrel in v potem izdal razbojnike.

Neverjetno pretkanega in predrznega goljufa je prišla belgajska policija. Že 17 let ga je zasledovala, pa se je mož pod tujim imenom sprehajal po Belgradu in drugih mestih in bil med tem časom celo dvakrat v državni službi. Leta 1922 je zagrešil več prevar, pa je hitro dobil listine po nekem umrlem maturantu in jih porabil, kajti sam se je pisal Dragoslav Petrovič, a umrli maturant Dragutin Petrovič. Kmalu potem je bil policijski uradnik v Kosovski Mitrovici, nato običajni tajnik v drugem kraju, končno pa je pred dobrimi desetimi leti zaprosil za mesto v socialnem ministertvu v Belgradu. To službo bi bil tudi dobil, če ga ne bi spoznal nekdo in ga prijavil policiji. V svoji prošnji je navajal, kako in kje je maturiral, da je bil častnik, da je bil med vojno odlikovan za hrabrost z najvišjimi odlikovanji itd. Vse skupaj je bilo izmišljeno, pa se šele pred kratkim oblahti to ugotovilo.

3 dinarji za liter bejenske mešanice bi po mnenju jugoslovanskih avtomobilistov popolnoma zadostovali, če hočemo pomagati razvoju avtomobilizma pri nas. Poleg tega bi se morale znižati davčnine na motorna vozila, ki so visoke zlasti v dravski, savski in primorski banovini. Prav tako bi se morala ukiniti taksa na pnevmatike, ki je izredno visoka v Sloveniji. Avtomobilski klubi se trudijo, da bi dvignili pri nas avtomobilski promet, in so zato na obmejnih postajah odprli svoje podružnice, kjer dobe tuji vsa pojasnila glede cest, cen goriva in glede hotelov v naši državi. Take informacijske pisarne že obstoje na Planini pri Raketi, na Jezerskem vrhu, na Korenskem sedlu in v Splitu. Letos pa bosta odprti dve novi, in sicer v Horgošu ter Caribrodu.

Svojega moža je oslepila Visenija Stokič iz Velikega Gradišča. Po nekaj letih zakona si je Visenija zaželela spremembo in se je začela družiti z Aleksandrom Živojinovičem. Ko je mož za njeno nezvestoto izvedel, jo je skušal zlepa pripraviti, da bi se spet posvetila družini. Visenija pa je bila slepa za vse to. Neko noč, ko je mož spal, je vzela pripravljene strupene prašek in ga acula možu v oči. Strup je začel delovati šele kasneje, vendar pa mož do zadnjega ni vedel, kaj da mu je prav za prav vzel vid. Žena je po tem dogodku pobegnila od njega in se preselila k prijatelju. Ko pa jo je slepi mož na cesti srečal, je na njo ustrelil. Zadel jo je v roko, toda poškodba je bila takšna, da so morali Viseniji odrezati roko. Besna zaradi močnega maščevanja je začela Visenija govoriti po vasi, da je bila ona tista, ki je Stokiča oslepila. Te besede so jo drago veljale. Orožniki so jo zaprli, sodišče pa bo izreklo strogo kazen.

Jetniškega paznika je ubil v zaporih zemunjskega okrajnega glavarstva neki Luka Šujica. Ta potepin je prišel dopoldne v glavarstvo in zahteval, naj ga zapro, ker se boji kmetov iz Batajnice, češ da ga preganjajo. Sprva se je uradniškom zdelo, da imajo pred seboj zmešanega človeka, pa so mu zato dali nekaj dinarjev in ga napodili. Ko pa se je Šujica ponovno vrnil in ponovil zahtevo, naj ga zapro in potem izženejo, ker nima nobenih listin, so ga zares zaprli. Toda dopoldne, ko mu je jetniški paznik prinesel jed, je Šujica planil nanj in ga z nožem zabodel v srce. Ranil je tudi tri druge paznike, ki so avtoriteto tovarišu priskočili na pomoč. Pri preiskavi pa so ugotovili, da je Šujica hotel simulirati nož, ker je bil prejšnjo noč ubil nekega človeka, čigar istovetnosti še niso mogli ugotoviti.

795 zadružnih delavcev je vzgojila Zadružna šola

Tridesetletnica učne ustanove, ki je bila do nedavnega edina v naši državi

Ljubljana, 7. aprila.

V sredo, dne 5. aprila 1939, se je ob zaključku letošnjega tečaja Zadružne šole v Ljubljani slovesno proslavila 30 letnica delovanja imenovane šole. Proslave so se udeležili: g. dr. Salih Udžvarlić, šef oddelka za propagando zadružnega poljedelstva pri ministertvu za kmetijstvo, ki je zastopal g. ministra za kmetijstvo; g. Ludvik Puš, zadružni referent banke uprave, ki je zastopal g. bana; g. direktor Bog. Remec, ki je zastopal Zadružno zvezo v Ljubljani; g. Ivan Pipan, predsednik Zveze slovenskih združenj v Ljubljani, ki je zastopal imenovano zvezo; vsi člani učiteljskega zbora: gg. Josip Gogala, direktor, Karel Dermastija, Anton Kralj, Franc Koblar, Leopold Namorš, Rudolf Schauer, inž. Franc Strajnar, Miroslav Bertonec, dr. Janez Kraljič, Jože Kranjc in inž. Primož Simonič; vsi učenci I. in II. letnika Zadružne šole.

Proslavo je otvoril direktor šole g. Josip Gogala, ki je izjavil:

»Ob zaključku letošnjega tečaja Zadružne šole v Ljubljani smatram za svojo čast in dolžnost, da pozdravim v naši sredi vse gg. zastopnike, ki so s svojim prihodom k današnji slovesnosti dokazali, kako zelo se zanimajo za delovanje Zadružne šole in za usposobljenost absolventov te šole, ker vedo, da so novi zadružni delavci še vedno potrebni in da vodstva združij niso še povsod v rokah zadružno izobraženih članov upravnega in nadzornega odbora. Vse gg. zastopnike najlepše pozdravljam in se jim zahvaljujem, da so nas počastili s svojo navzočnostjo in to tem bolj, ker praznuje Zadružna šola svoj 30 letni jubilej.

Zadružna šola v Ljubljani je dovršila v letošnjem šolskem letu 30 let svojega delovanja. Dr. Janez Ev. Krek je v seji takratnega kranjskega deželne odbora dne 28. marca 1908 predlagal, naj se ustanovi v Ljubljani dvorazredna trgovska šola in z njo v zvezi zadružna šola, ki naj podaja kmečkimi posestnikom in njihovim sinovom, pa tudi drugim mladeničem pregledno temeljno izobrazbo iz zadružništva, da bodo mogli ustanavljati in voditi kreditne in blagovne zadruge. Predlog je bil soglasno sprejet in deželni odbor kranjski je s svojim sklepom z dne 20. julija 1908 povelil priprave za organizacijo in otvoritev šole prvega ravnatelju g. Bog. Remcu. Prvi tečaj Zadružne šole je bil odprt dne 11. novembra 1908.

Zadružna šola je vzdrževala kranjski deželni odbor, Zadružna zveza v Ljubljani pa je dajala podpore učencem. Za vodstvo administrativnih in denarnih poslov je bil sestavljen poseben kuratorij. Kuratorij je vršil svoje posle do likvidacije kranjskega deželne odbora, ko je prešla Slovenska trgovska šola v Ljubljani dne 1. junija 1920 v državno upravo, nadzorstvo nad Zadružno šolo je pa prevzelo ministertvo za kmetijstvo, do čim je vzdrževalne stroške Zadružne šole prevzela Zadružna zveza v Ljubljani, ki je sama nosila vse stroške do pričetka šolskega leta 1923-24, ko je pristopila k vzdrževanju Zveza slovenskih združenj v Ljubljani in so se razdelili stroški Zadružne šole med obe zvezi tako, da je nosila Zadružna zveza dve tretjini, Zveza slovenskih združenj pa eno tretjino vseh stroškov. To razmerje je trajalo do konca šol. leta 1929-30. Počeni s šolskim letom 1930-31 do 1936-37 je nakazovalo ministertvo za kmetijstvo letno podporo po 40.000 din, iz katere vsote so se pokrivali vsi stroški šole. V šolskem letu 1937-38 se je razširila Zadružna šola na dva letnika. Slovenska otvoritev II. letnika je bila dne 24. jan. 1938 in za to leto je nakazala ministertvo za kmetijstvo 60.000 din podpore.

Zanimanje za Zadružno šolo je bilo takoj ob otvoritvi veliko in se je vedno bolj stopnjevalo. Že več let zaporedoma se je zgodilo, da se je prijavilo za vpis veliko več učencev, nego jih je bilo mogoče sprejeti.

V posameznih letih je bilo sledeče število učencev: v šolskem letu 1908-9 25 udeležencev, 1909-10 35 udel., 1910-11 27 udel., 1911-12 26 udel., 1912-13 35 udel., 1913-14 37 udel., 1920-21 20 udel., 1921-22 31 udel., 1922-23 36 udel., 1923-24 38 udel., 1924-25 39 udel., 1925-26 41 udel., 1926-27 39 udel., 1927-28 45 udel., 1928-29 44 udel., 1929-30 36 udel., 1930-31 38 udel., 1931-32 56 udel., 1932-33 39 udel., 1933-34 39 udel., 1934-1935 37 udel., 1935-36 39 udel., 1936-37 41 udel., 1937-38 v obeh letnikih 63 udel., 1938-39 v obeh letnikih 65 udeležencev.

Učni uspeh je bil naslednji:

Z odličnim uspehom so izdelali 152, izdelali so 643, skupno izdelali 795; izdelali niso 62. Mnogoterzi absolventi Zadružne šole sodelujejo pri upravnih najrazličnejših združenj v vseh okrajnih dravskih banovinah. Mnogi izmed njih stoji prav v prvih vrstah zadružnih delavcev. Pa tudi v drugih banovinah posebno v savski, primorski, drinski in zetski delujejo mnogo absolventov Zadružne šole, ki dosegajo najboljšie uspehe na združnem polju.

Letošnji tečaj Zadružne šole se je pričel dne 17. okt. 1938 in je trajal do 5. aprila 1939. Za vpis v I. letnik se je prijavilo 76 učencev, od katerih je

Umetniški teden v Mariboru

Maribor, 6. aprila.

Pred dvema leti smo imeli v Mariboru prvi umetniški teden, ki je dosegel velik uspeh. Pričel je Maribor kot važno slovensko kulturno središče. Drugi umetniški teden bi se moral vršiti lanske jeseni, bil pa je potem preložen na letošnji pomlad ter bo trajal od 16. do 22. aprila. Dne 16. aprila bo otvoritev tedna z veliko umetniško razstavo mariborskih slikarjev. Razstava bo v veliki uniojski dvorani. Dne 17. aprila bo v gledališču koncert, na katerem se bodo izvajali glasbeni dela mariborskih glasbenikov, ki so bila ocenjena kot najboljša. Dne 19. aprila sledi na Ljudski univerzi literarni večer, na katerem bodo brali svoja dela štajerski književniki: profesor dr. Cajnkari, prof. Anton Ingolci, Franjo Roš, Radič Rehar, Ivan Potrč, Kač, Lucija Petelinova in drugi. V soboto 22. aprila bo v gledališču predstava Cajnkarijevega dela »Potopljeni svet«. Po tej predstavi bo v kazinski dvorani družabni večer, na katerem se bodo razdelile nagrade za najboljša dela iz književnosti, glasbe, slikarstva in za najboljšo odsko ustvaritev. Predloženih je bilo 14 glasbenih del, skoraj enako število literarnih del — med njimi dva večja romana in dve večji pesniški zbirki. Umetniški klub v Mariboru bo razdelil po tri nagrade za 2000 din, 1000 din in 500 din za književna, glasbena in slikarska dela ter za odrske stvaritve. Tudi letos bo Maribor »Umetniškim tednom« pokazal, kako močna in samonikla je naša slovenska kultura na severni meji. Posebno sedaj, v sedanjih časih je to izredne važnosti.

bilo sprejetih 40, v II. letnik je bilo sprejetih 25 učencev, skupaj 65. Med letom so izstopili 4, tako da je ostalo do konca tečaja 61 učenec v obeh letnikih.

Predizobrazba učencev, ki so vstopili v I. letnik, je bila zelo različna od onega razreda ljudske šole do kmetijskih strokovnih šol in štirih razredov gimnazije ter popolne meščanske šole.

Po izpitu, katerim so prisostvovali vsi zastopniki, je nagovoril učence zastopnik ministertva za kmetijstvo g. dr. Salih Udžvarlić in izrekel priznanje ustanovam, ki podpirajo delovanje Zadružne šole ter svetoval učencem, naj širijo svoje znanje, ki naj bo seme, katero bodo zasejali po deželi, da bo rodilo čim več sadov.

Za njim se je oglasil k besedi g. Ludvik Puš, ki je pozdravil Zadružno šolo v imenu g. bana in banke uprave ter poudaril, da je bila ta šola začetek vsega zadružništva pri nas. Podčrtal je, da praznuje šola 30 letnico svojega obstoja, obenem pa prvič zaključuje drugi letnik, ki je imel pouk vso po statutu določeno dobo. Izrazil je eno željo, da naj namreč absolventje skrbijo, da ne bodo pozabili znanja in naukov, ki so jih pridobili, zapomniti pa si morajo, da to ni vse. Važno je tudi srce in volja, kajti za-

Slavija (V.) : Ljubljana

Varaždinska Slavija je v Ljubljani zelo redek gost in minilo je že precej časa, odkar so bili varaždinci v Ljubljani zadnjikrat. Moštvo Varaždincev tedaj ni bilo med ligaškimi klubi in je tedaj kljub temu premagalo našo Ljubljano z zelo visokim rezultatom 7:2. Rezultat sam kaže, da varaždinske Slavije niti tedaj ni bilo mogoče podcenjevati. Moštvo ve, kaj je nogomet in je danes moštvo, ki je letos v ligaških tekmah pokazalo nekaj presenetljivo dobrih uspehov. Premagalo je Sarajevčane na njihovem lastnem igrišču in igralo neodločeno v Zagrebu proti Haški in pred 14 dnevi v Belgradu proti Jugoslaviji. To so njeni najboljši letošnji rezultati in prav ti kažejo, da bo imela naša Ljubljana v nedeljo trdega in ostrega nasprotnika, ki bo za vsako ceno skušal v Ljubljani doseči čim boljši uspeh. V ligaški tabeli je varaždinska Slavija za spoznanje slabšega kakor Ljubljana: gre jim zato ali bodo ostali v ligi ali ne. Zato je tem bolj gotovo, da bodo Varaždinci napeli vse sile, da odnesejo iz Ljubljane vsaj eno točko. Tudi nedeljska tekma nam bo nudila približno isto sliko, kakor smo jo videli prejšnjo nedeljo v igri z Skopljanci. Varaždinci bodo napadali in igrali z vso silo in naša Ljubljana bo morala ves čas budno paziti, da ne bo zopet kakega neprijetnega presenečenja. Ljubljana lahko zmaga in tudi mora zmagati.

Sarajevčani se skušajo pomiriti s Gradjskim.

Nedeljsko tekmo hočejo Sarajevčani izkoristiti tudi zato, da dokončno izgladijo spor z Gradjskim. V tej zvezi je odbor sarajevske Slavije pisal odboru Gradjskega naslednje pismo: »Voditelj našega moštva v Zagrebu bo član našega odbora podpolkovnik Viliam, Pooblastili smo ga, da se v primeru našega pristanka sestane z zastopniki našega kluba že v soboto dopoldne. Naša želja je, da se na tem sestanku pretresejo vsa vprašanja, ki so pokvarila naše dobre odnose. Prosim, da nas o tem obvestite, da bomo lahko pravočasno poslali svojega zastopnika.« Gradjski je ponujeno roko sprave sprejel, vendar bo zahteval, da mu da sarajevska Slavija za vse nešportne dogodke ob zadnji ligaški tekmi popolno zadoščenje.

Vinogradi v Slov. goricah so slabo obdelani

Sv. Ana v Slov. goricah, 5. aprila.

Spet so pričela vinogradniška dela po Slovenskih goricah. Zaženketale so motike in zapele zamolklo pesem ob zemljo. Večje in manjše skupine kopačev se zbirajo v jutranjih urah in odhajajo kopat v gorice na kmečke in gospodske »vrhove«. Še precej dobro razpoložene družbe kopačev se zbirajo pri tem delu, ker se mnogi vinogradniki primerno poskrbijo za slahtno kapljico, ki do neke mere delavca krepi in mu daje odporno moč pri delu. Vse drugačna slika pa se nam kaže, ako pogledamo na način opravljanja tega dela in na socialno stanje onih, ki to delajo.

Če vzamemo primer kopanja v kmečkih vinogradih, kot se to iz leta v leto dogaja, si bomo lahko ustvarili evojevrsno sodbo, da to niti od blizu ni v skladu z potrebami našega vinogradništva, pač pa grozi vinogradu z izhiranje. Če je kak kmetijski strokovnjak ali učen vinogradnik imel priliko videti kopanje po naših goricah, si je ustvaril upravičeno mnenje, da so pri nas kopači največji škodljivci vinogradništva. Zalostno je to, da moramo ugotavljati te napake, ko se kot prebivalci vinogradništva pokrajine po tolikih letih še nismo naučili pravilno obdelovati svojih vinogradov. Kmečki vinogradnik navadno najame manjšo skupino, največkrat mlade kopače, za katere po obsegu vinograda že vnaprej prirodi, da bodo lahko vsaj za skrajno silo okopali vinograd. To je preprosto račun, da ga je to delo manj veljalo, če ravno se opravlja delo zelo površno. V številnih vinogradih je navada, da se lotijo okopavanja, ki je zaradi zbitnosti zemlje skrajno naporno, s čim večjo naglico in površnostjo. Mnogo kmečkih vinogradnikov se sploh ne briga za pravilno obdelavo trte, ki jo pri tej »dirki« na milost in nemilost izsekavajo in podkopavajo, da o kakšnem čiščenju in naravnavanju niti ni govora. Pa Slovenskih goricah, zlasti po severnem in srednjem delu, kjer še prevladuje samorodnica šmarcnica, se vinogradnik-kmet ne ozira, kako je delo opravljeno, dasi ravno narede kopači po večini več škodo kot koristi. Dogajajo se primeri, da vinogradnik prinese iz kleti vrh vina, ga postavi na koncu vinograda in reče: »Kdor bo prej pri kraju, prej bo pil.« Na te besede se »dirka« še pomnoži, a kopači v skupinah po štirje kupajo obračajo cele predele zemlje ne ozirajo se na trto. Kako se pri tem neguje vinska trta, si lahko predstavljamo. Tako prvi naše vinogradništvo v popolno propast. Nadalje se dogaja celo to, da plača vinogradnik boljše tistega kopača, ki je delo prva opravil, ne glede na to, če je bil pri delu vesten in točen. Zato pa so prikrajšani vsi tisti kopači, ki so pravilno obdelovali trto, pa so se pri tem delu zakasnil.

Na drugi strani je veliko kriva tudi preobilna pijača, ki jo dobe kopači. Boda, v kateri kopači in viničarji žive, prinaša s seboj vse navedene pojave. Zato bi bilo treba začeti reševati vsa vprašanja pri korenini. Prva dolžnost pa je zaščita viničarjev

družništvo sloni na zadružni ideji, ki ima socialne namene. Glavni namen naj bo: vsi za enega, eden za vse — in tako bo njih delo uspelo. Najvažnejši cilj naj bo, pomagati kmetu, rešiti moramo kmeta.

V imenu Zadružne zveze je pozdravil mlade zadrujarje in predavatelje njen prvi podpredsed, gosp. direktor Bogumil Remec, ki je poudaril, da je naša Zadružna šola dokaz, kako globoko je misel zadružništva zasidrana v našem narodu pa tudi v vsej državi, saj je država ustanovila v zadnjih letih podobne šole v krajih izven Slovenije. Omenil je, da je posebno vesel drugega letnika, kar se v njem nahajajo še zadružni delavci, ki praktično delujejo v združenju.

Predsednik Zveze slovenskih združenj g. Ivan Pipan je izrazil svoje veselje nad tem, da je bil priča velikega napredka šole in je videl, da je bil čas koristno izrabljen.

V imenu učencev obeh letnikov je spregovoril Jože Kranjc, učenec II. letnika, ki se je najprej zahvalil dr. Janezu Ev. Kreku, zaštitniku Zadružne šole, nato ministertvu za kmetijstvo, kr. banski upravi, obema zvezama in gg. predavateljem, nato pa je poudaril voljo vseh učencev, da se bodo po vseh svojih močeh posvetili združnemu delu in zadružni ideji in tako pomagali svojemu narodu do lepše socialne in gospodarske bodočnosti.

Vremensko poročilo Slovenskega doma

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Veterni smernost in jakost	Padavine mm	Vrsta
Ljubljana	761.7	17.0	9.5	7	S ₂
Maribor	759.3	18.3	8.0	10	0
Zagreb	759.9	22.0	11.0	7.0	W ₂
Belgrad	760.5	26.0	8.0	7.0	0
Sarajevo	764.2	24.0	3.0	6.0	0
Vis	761.8	12.0	9.0	10	SE ₂
Split	761.9	20.0	13.0	6.0	ESE ₂
Kumbar	762.3	20.0	9.0	8.0	E ₂
Rab	760.7	16.0	12.0	7.0	SSE ₂
Dobrova	760.0	19.0	7.0	4.0	S ₂

Vremenska napoved. Spremenljiva oblačnost, v splošnem pa brez posebnih sprememb.

Koledar

Danes, petek, 7. aprila: Veliki petek; Herman Jožef, spoznavalec.

Sobota, 8. aprila: Velika sobota; Albert, škof.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Maribor trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Kolesarska podzveza Ljubljana ima svojo redno sejo danes ob 19 v kavarni Vošnjernik, Stari trg 34.

Knjige Slovenske Matice za 1939 so pravkar izšle, tri redne publikacije in ena izredna; vse štiri knjige so izvirni spisi, in sicer: Fran Petre: Poizkus ilirizma pri Slovencih (374 strani leksi-konskega formata), Anton Ingolci: Soseska (212 strani), Igo Gruden: Dvanajsta ura (pesniška zbirka, 100 strani). Te tri redne publikacije stanejo 50 din, vezane 86 din. Kot izredna, doplačilna knjiga je izšel spis Alme Sodnikove »Descartes, njegovo življenje in slozofija« (136 str.), ki jo dobe Matični člani za doplačilo 10 din. — Ljubljanski člani lahko dvignejo knjige v Matični pisarni, Kongresni trg 7, vsak delavnik v uradnih urah dopoldne in popoldne; zunanji člani jih dobe po pošti ali preko poverjenikov te dni. — Uprava Slovenske Matice.

Združenje rezervnih častnikov in borcev — podobor Ljubljana, obvešča svoje članstvo in vse ostale rezervne častnike v Ljubljani, da se udeležijo v sredo, dne 12. aprila brezplačnega predavanja izredno zanimivega in aktualnega vojaškega filma, ki ga priredi komanda mesta od 6-7 zvečer v kinu »Sloga«, Kolodvorska ulica, izrečno samo za rezervne častnike, ki se imajo pred vstopom legitimirati s častniško legitimacijo. — Uprava podobora.

Učenci strokovnih nadaljevalnih šol, ki obiskujejo tečaje obvezne telesne vzgoje, ter njih delodajalce in skrbnike opozarja mestni odedk za telesno vzgojo, da je od torka, 11. aprila ne glede na šolske počitnice — spet reden pouk ter zato morajo obvezniki priti ob določenih urah v telovadnice.

Franciškanska prosveta M. O. vlnudno vabi vse svoje članice in člane, da se v čim večjem številu udeležijo na vel. soboto procesije Vstajenja. Biralnice je v cerkvi, levo pred zakristijo, in sicer ob 6 zvečer.

Pavel Francaliski, bolgarski akademski slikar, ki razstavlja svoje akvarele iz bolgarskih planin v Jakopičevem paviljonu, prireja zadnje vodstvo po razstavi na velikonočni ponedeljek, 10. t. m. ob 11. Kdor si zanimive razstave še ni ogledal, naj to stori čim prej, kajti odprta bo samo še do 16. t. m. Zlasti opozarjamo na razstavo Slovenskega planinskega društva in Jugoslovensko-bolgarske lige.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Nedelja, 9. aprila: »Živi mrtvec«. Izven.

Ponedeljek, 10. aprila ob 3 popoldne: »Potovanje v Benetke«. Izven. Znižane cene.

Ob 8 zvečer: »Kaj je resnica?«. Izven. Znižane cene.

Torek, 11. aprila: Zaprto.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Nedelja, 9. aprila: »Vse za šaloz. Opereta. Premiera. Izven.

Ponedeljek, 10. aprila ob 3 popoldne: »Vse za šaloz. Opereta. Izven.

Ob 8 zvečer: »Glocondae. Gostuje J. Gostič. Izven. nŽizane cene.

Torek, 11. aprila: »Hamlet«. Gostovanje Dublin Gate Theatra. Izven.

Mariborsko gledališče

Nedelja, 9. aprila ob 3 popoldne: »Partija šahov. Znižane cene. Zdnjje.

Ob 8 zvečer: »Dijak prosjake. Premiera. Izven.

Ponedeljek, 10. aprila ob 3 popoldne: »Prodana nevesta. Znižane cene.

Ob 8 zvečer: »Maturac. Znižane cene. Zdnjje.

Šele smrt kralja Ghazija naj prikaže bližnji Vzhod v pravi luči

Zdi se, da bo res šele smrt mladega iraškega kralja Ghazija, ki jo je — kakor pravi uradno poročilo — povzročila avtomobilska nesreča, do vseh podrobnosti osvetlila razmere, ki vladajo danes v tem delu Azije, v pokrajinah, skozi katere gredo vse najvažnejše poti po kopnem iz Male Azije na Vzhod. Kralji nastopajo in spet odhajajo, pravijo, da pač tako, kakor je komu usojeno. Takšno ali drugačno usodo pa jim dostikrat kažejo razmere, med katerimi politične ne igrajo postranske vloge. V 27. letu starosti je zdaj za vedno odšel tudi Ghazi.

Ustanovitelj Iraka

Kdo je ta mož, ki naj šele njegova smrt pri- nesel nekaj prave luči v današnje razmere v Iraku. Pokojni kralj Ghazi je sin ustanovitelja iraške kraljevine kralja Fejzala. Fejzal je leta 1917 ob priliki vojnega pohoda angleškega generala Mooda na Irak šel Angležem precej na roko. Zato so mu Angleži obljubili, da bo Irak užival svobodo in s posebno pogodbo tudi nekatere druge obljube, ki pa se še niso izpolnile. Vendar je ravno kralju Fejzalu treba pripisovati zaslugo, da je danes Irak svobodna država, čeprav to besede »svoboda« ni treba razumeti v onem smislu, kakor jo pojmujejo v Evropi. Velike zasluge pa si je kralj Fejzal pridobil ne samo s tem, da je ustanovil kraljestvo Irak, katerega prvi kralj je bil on sam, pač pa tudi z neštetimi reformami, ki jih je uvedel za časa svojega vladanja. Svoj vzor je videl v pokojnem Kemalu Atatürku, ustanovitelju in preporoditelju turške republike.

Sadkiyev državni udar

Fejzal je umrl pred štirimi leti leta 1935. Na prestolu mu je sledil njegov sin Ghazi, ki je bil rojen leta 1912 in je bil ob nastopu vladanja to- rej 23 let star. Razumljivo je, da pri tej svoji mladosti in neizkušenosti ob svojem nastopu še ni mogel uživati tolikšne avtoritete, kakor jo je užival njegov oče. To so morali občutiti na lastni koži tudi Angleži, posebno po nasilnem nastopu Bekir Sadkija. To je bil iraški general, ki je kmalu po smrti kralja Fejzala zasnoval in izpeljal državni udar, pregnal večino svojih nasprot- nikov ter prevzel z nekaj svojimi najbližjimi so- delavci vladno v svoje roke. Teh njegovih prija- teljev je bilo iz dneva v dan več, ker se je za priljubljenost zdelo vsakemu zelo prikladna, da se povzpne na željeno mesto.

Nafta za vse angleško sredozemsko brodovje in letalstvo

Državo Irak v Evropi zelo površno poznamo in ji večina ne pripisujemo tistega pomena, ki ga zasluži. Posebno za Anglijo je ta dežela zelo važna, to pa ne samo zaradi tega, ker leži na najvažnejši poti na Vzhod, pač pa tudi zaradi močnih petrolejskih vrelcev v okolici Kirkuka in Mosula, severno in severovzhodno od Bagdada.

V Londonu je bilo spet nekaj eksplozij. Slika kaže razdejanje, ki ga je povzročila podtaknjena bomba.

Predvsem je treba pri tej priliki omeniti, da so to kraji, ki preskrbujejo vso angleško sredozem- sko brodovje in letalstvo z nafto. Zato Angliji ni- kakor ni vseeno, kaj je s to, sicer premalo ce- njeno azijsko državo. Anglija vidi tu svoje velike koristi in te koristi si bo skušala tudi v bodoče zagotoviti za vsako ceno. Na vsak način je Irak za Anglijo država neprimerno večje važnosti, ka- kor pa je bila na primer bivša Češkoslovaška, čeprav je tako daleč v Aziji. Zato se bo zanjo po- tegnila vse drugače, kakor pa se je za Češko- slovaško.

Ob začetku svetovne vojne je prišlo pod Ru- sijo tudi nomadsko pleme Asircev iz Kurdistanu, ki se je odlikovalo po svojih izrednih vojaških sposobnostih. Kljub temu, da je to ljudstvo za časa svetovne vojne naredilo mnogo uslug carski Rusiji in tudi še pozneje njeni naslednici, ni do- bilo od nje nobene odškodnine ali vsaj priznanja za svoje zasluge. Vse to je dobro vedela tudi Anglija. Zato je pregovorila nekega patriarha Simona, ki je bil pravi poglavar tega plemena, naj se s svojim ljudstvom preseli od Kavkaza pre- ko sirske puštnje v kraje okoli Mosula in Kir- kuka. Vsak moški tega plemena je obenem do- bil tudi od Angležev puško, 400 nabojev in plačo en angleški funt na teden. Zato je čisto razum- ljivo, da so bili Asirci od tedaj Angliji čisto vda- ni, čeprav so o njej vedeli bore malo ali pa nič. Bekir Sadki pa je bil mož, ki je le uganil an- gleške namene in se je zato odločil, da prepreči vsak vpliv Velike Britanije na tamkajšnje kraje. Odločil se je na bojni pohod, pri katerem je pre- teklo mnogo nedolžne krvi. Njegovi vojaki niso prizanašali nikomur, niti otrokom, ženskam ali starčkom. Mednarodno vojaško pravo zanj ni ve- ljalo, kakor ne velja še za marsikoga drugega, če- prav ne živi ravno v divji Aziji. Angleži so ga tedaj povabili na prijateljski obisk v London, on pa je to povabilo odločno odklonil in napovedal neizprosno boj tudi angleški diplomaciji. Ker je postopal tudi z domačini zelo kruto, ni čudno, da mu ni bilo usojeno dolgo življenje. Že leta 1937 je postal žrtev atentata ob priliki vojaških vaj v Mosulu. Tudi tedaj so govorili, da ima Anglija svoje prste vmes.

toda to so — kar se vendar razume — uradno zanikali z iraške in angleške strani. Od tega časa dalje v iraški politiki do Anglije ni bilo nobene stalnosti. Sadkiyev prijatelj Hikmet Sulejman je bil takoj po smrti svojega zaščitnika izgnan iz Iraka, vrnil pa se je Jesim paša, ki ga je bil Bekir Sadki pregnal. S tem pa je nastal v iraški zunanji politiki velik preobrat. Spet je postal an- gleški predstavnik v Bagdadu najmočnejša ose- bnost in spet so se vojaki in njihovi častniki iz angleških vojaških oporišč lahko svobodno gibali po državi, ne da bi se jim bilo treba bati kaj hudega.

V kratkem času pa je moral tudi Jesim paša spoznati, da je Bekir Sadki kljub svoji despoti- ki politiki postal v vsem Iraku zelo priljubljen. Pro- tiangleški tokovi so bili tako močni, da so po Iraku kmalu začeli slaviti vse prijatelje Bekir Sadkija, ki so bili izgnani, kot narodne junake. Značilno je, da je

kralj Ghazi vse te dogodke gledal od strani

kakor da ga ne zanimajo. Vendar so nekateri celo javno govorili, da je naklonjen Angležem.

V krajih okoli Mosula in Kirkuka so Asirce kmalu popolnoma pritiskali ob stran in jim vzeli vso besedo, in domačini Iranci so s sabotažo nekajkrat naredili ogromno škode v petrolejskih vrečah. Poleg tega so čisto organizirali tudi ro- parske napade.

Po vsem tem je dosti razumljivo, zakaj je prišlo po nesrečni smrti kralja Ghazija do na- pada na angleški konzulat v Mosulu in do umora angleškega konzula samega. Hujšači so hitro raztrosili vest, da so kralja Ghazija umorili An- gleži. Ljudstvo pa se je hotelo kruto maščevati in je umorilo angleškega konzula prav v Mosulu, kraju, ki je za Anglijo tolikšnega pomena.

Nekateri pa pravijo, da sta morala oba, kralj Ghazi in angleški konzul v Mosulu, umreti samo zaradi nesrečnega iraškega petroleja...

Tekave je dolgo opazoval strošnega kroveca, ki je imel opraviti vrh cerkvenega stolpa. »Nevaren posel to, kaj ne,« ga je odgovoril, ko je prišel dol. »Ne posebno, v tridesetih letih se mi je pri- petila samo ena neizgoda.«

»In ste se močno potolkli?«

»Ne, prav nič, le kladivo mi je padlo s strehe.«

Prizor iz velikega ame- riškega filma »Demoska ženska«, v katerem igra glavno vlogo Bette Davis. Ta je bila letos odliko- vana s prvo nagrado ame- riške Akademije za film- sko umetnost in s tem priznana za največjo ame- riško igralko. Nagrado je dobila za igro v filmu, čigar sliko prinašamo zgoraj.

Nesreča sodobnega 'Hanibala'-Amerikanca Pisatelj, ki je šel s slonom čez Alpe, z letalom čez Himalaje in ki je plaval skozi ves Panamski prekop

Po vsej Ameriki in odtam tudi v ostali svet se je brž raznesla vest, da je ameriškega pisa- telja Haliburtona, ki se je bil namenil na mali primitivni ladici preko Tihega oceana, zajel ne daleč proč od San Franciska silovit vihar. Takoj je odploval nekaj ameriških letal na pomoč, med njimi tudi vodna letalo »Kalifornia-Clipper«, ki se je mudilo vprav tedaj neke nad Tihim oce- anom. Posadka tega letala je začela z vso skrb- nostjo stikati za ponesrečenim pisateljem in nje- govo ladico, vendar je bilo do zdaj vse priza- devanje zaman. Prav tako pa do zdaj še brez uspeha iščejo ponesrečenca še nekatere ameri- ške ladje, ki so se tudi takoj odpravile na po- moč, čim se je po radiu zvedelo, da je izbruhnil silovit vihar, ki je zajel omenjenega podjetnega ameriškega pisatelja.

Omenjeni pisatelj, ki je star 39 let, si je za-

stavil kot svojo življenjsko nalogo, da prepotuje vsa tista pota, ki so v zgodovini bila zelo po- membna. Veliko pozornost je med svetom vzbudi- la ta mož pred nekaj leti, ko se je s slonom podal čez Alpe. S tem je hotel ponoviti tisto pot, ki jo je nekoč pred davnimi časi naredil punski vojskovodja Hanibal, ki je iz Afrike pre- ko Španije in Južne Francije in Alp prodrl v Italijo.

Ima pa ta mož še precej drugih znamenitih potovanj za sabo. Z letalom je na primer pre- letel najvišji vrh na zemlji Mount Everest v Himalaji ter peš prehodil Arabijo, Abesinijo in otok Borneo. Pred desetimi leti je preplaval Panamski prekop od Atlantskega do Tihega oce- ana. Bil je tudi že v Palestini, kjer je preplaval tudi Mrtvo morje.

Vsi tisti, ki obožujejo tega čudovitega moža še bolj čudovitih domislic, se zdaj s strahom sprašujejo, če ni bila njegova pot e primitivno ladico preko Tihega oceana, pot, ki se je komaj šele pričela, morda le že zadnja. To bodo za- nesljivo povedali oni, ki so se z ladjami in letali podali na pomoč temu drznemu Amerikancu.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 7. aprila: 12 Salonski trio (gr. K. Novak, violina, L. Comili, cello, B. Borštnik, klavir — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Plošče — 14. Napovedi — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Henri Babaud: Nočna procesija, sinf. pesnitev (plošče) — 20. Prenos iz stol- nice (Zalostinke) — 20.30 Haydn. Sedem besed Kristu- sovih — 21.15 Orlando Lasso — spokorni psalm št. 9 — 22. Napovedi, poročila. — Konec ob 22.15.

Sobota, 8. aprila: 12 Reprodukcijski koncert — 12.45 Poročila — 13. Napovedi. 13.45 Koncert radijskega orkestra — 16. Prenos velikonočne procesije iz stolnice — 17.30 Kvišku srca (plošče) — 18.15 Koncert komorne glasbe: Kvartet pihal — 19. Napovedi — 19.05 Jože Vomb- berger: Velika noč — dramatični prizori (čani rad. igr. družine) — 19.50 Pregled spoieda — 2. Velikonoč- ne pesni poje Sentpetrski cerkveni zbor — 20.45 Kon- cert radijskega orkestra — 22. Napovedi — 22.05 Za ko- nec tedna (plošče). — Konec ob 23. uri.

Daruj 1000 din — in plačal si en kamen za slovenski prosvetni dom v Ljubljani!

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAM

Ta trenutek je seveda z veliko pri- sotnostjo duha in na vso moč spretno izkoristil.

V hipu je bil pokonci in spet napa- del siru Guyja.

Trenutek je bil izredno nevaren. Toda sir Guy Gisbourneški je zbral vso svojo moč in hrabrost ter odbil ta napad.

Takoj nato je sam napadel tako si- lovito, da se je moral Robin Hood ne- mudoma umakniti. Sir Guy Gisbourne- škij ga je zdaj prisilil na umik. Robin Hood je moral uporabiti vso svojo spre- tnost, da se je še pravi čas izmaknil nje- govim udarcem.

Umikal se je in umikal, tako da sta se navsezadnje oba nasprotnika vsa za- sopljena znašla na samem prostoru pred dvorno kapelo.

Zdaj se je razvila še hujša borba.

Udarec je padal na udarec, zvenek je glušil zvenek, bliskoviti napadi in na- skoki ter spretno zavračani udarci pa so se križali in vretili ter se menjavali zdaj enemu, zdaj drugemu borcu v prid — kakor se pač tudi že v navadnem vsakdanjem življenju srača zdaj muha- sto priklanja enemu, prihodnjič pa dru- gemu.

Divji napadi siru Guyja Gisbourne- škega še niso bili ničesar izgubili od svoje silovitosti.

Toda tudi Robin Hood ni popustil. Branil se je tako siljajno, da ga je

moral sam pri sebi občudovati celo sir Guy Gisbourneški — in si priznati, da bi se na njegovem mestu in v njegovem položaju ne bil utegnil niti sam boljše braniti.

Robin Hood je zdaj stal na tleh, zdaj spet odskočil — kakor je že pač napa- šala vsakokratna potreba: za napad tako, za obrambo spet drugače.

Toda ta dan uporniku iz sherwood- skih gozdov bojna srača po vsem videzu ni bila prav nič naklonjena. Odločilni boj besni.

Robin Hood in sir Guy Gisbourneški se divje napadata; vidi se, da sta oba neverjetno spretna. Umikata se, ekaceta spet naprej, se ustavljata v boju, tuha- tata vsak zase nove zvijače in se sku- šata presenetiti ter drugega zalotiti ne- pripravljenega.

Nekaj pa se zdaj že vidi, da je upor- nik iz sherwoodskih gozdov v rahli prednosti, ker je mlajši od siru Guyja Gisbourneškega in ker tudi v kritičnih trenutkih ne izgubi obrzdanosti in hlad- nokrvnosti. Celo na smeh mu gre in od časa do časa se tako predrzno zareži siru Guyju Gisbourneškemu v obraz, da bi se ta najrajši razpočil od jeze, ki je ne more potešiti. Tale Robin Hood je hujši od pekleniškega s tem svojim roga- njem in zasmehovanjem.

Sir Guy Gisbourneški se že skoraj nima več v oblasti.

Robin Hood je to dobro začutil.

82

Nemudoma se zbadljivo oglasi, da bi ga v njegovi besnosti še bolj podžgal, tako da bi tvegati nepremišljen udarec in napako, ki bi se mu takoj maščevala.

Robin Hood spretno odbije novi ude- rec in prepreči siru Guyju Gisbourne- škemu zvito namero.

Premalo je zanj zvit ta zaupnik prin- ca Ivana brez dežele.

»Ali sem ti, dragi moj sir Guy Gis- bourneški, temeljito pokvaril ves tvoj prekrasni načrt, kaj?«

Prav ta čas je sir Guy vnovič zvito sunil proti njemu.

Robin je udarec spretno zavrnil.

Sir Guy molči, onemogla jeza ga kuha.

»Ali sem vama, tebi in tvojemu vi- soko spoštovanemu gospodu prijatelju princu Ivanu brez dežele temeljito pre- križal računko in zmešal štrčenco, kaj? Ali te kuha, ljubi moj, kaj? Zakaj si pa tako tiho, ali si bil izgubil dar govora?«

Včasih si bil od sile zgovoren, zdaj pa kar nočeš zapraviti nobene besedice, tako se ti zde dragocen! Daj, zini no kakšno, da mi pri tem ljubeznivem oprav- ku, ki bo končal s tvojo smrtjo, ne bo preveč dolga! Nikar ne bodi tako molčeč!

Tako in podobno je dražil Robin Hood siru Guyja.

Seveda ni pozabil na borbo; kljub govorenju je zvesto spremljal slednjo kretnjo svojega nasprotnika. Nobena malenkost se ni mogla izmuzniti nje- govim risje bistrih očem.

Borba se je premikala iz kota v kot.

Zdaj je napredoval Robin Hood in z naskoki podil svojega nasprotnika pred seboj, da se mu je moral umikati; zdaj je spet sir Guy Gisbourneški poganjal

njega. Skakala sta kakor obsedena.

Njuna meča eta švigala z glasnim si- čanjem skozi zrak tako naglo, da no- bene oko ne bi bilo moglo slediti bli- skanju jekla, ko se je gnalo z močjo njihovih rok nad glave.

Drevila eta se kakor vihar.

Bližnji borci so skoraj hkratu pone- hali z bojem.

Bili so priče dvoboja, kakor ga ni bil nikdar videl še nihče med njimi.

Oba borca nista zastojni pri svojih ljudeh uživala glas mojstrekih mečeval- cev, bila eta to v resnici.

Človek skoraj ni vedel, komu bi pri- sodil večje znanje.

Prav nič tudi ni bilo jasno, na čigavo stran se bo končna zmaga obrnila.

Toda vsi so se jasno zavedali, da bo ta odločilni boj moral končati samo na en način: eden od obeh borcev bo ob- ležal mrtve na bojišču. Robin Hood in sir Guy Gisbourneški se zdaj borita za vse skupaj, za svoje najdražje, za svoje golo življenje.

»Daj no, zasuč se malo hitreje, če ne, ti prebodem vrat, mili moj sir Guy!« Spet je Robin zadel nasprotnika v živo.

Sir Guy Gisbourneški je bil od sile ponosen in v tej stvari na vso moč ob- čutljiv mož.

Brž mu je odvrnil:

»Ne boš mi več na poti!«

Sir Guy Gisbourneški je ob teh be- sedah naglo skočil in zamahnil z mečem strahovito proti Robinovi glavi.

Robin Hood pa se je kliskovito iz- maknil.

Zdaj je sam napadel in že zavpil:

Nova emola ga je zadel.

Ko se je umikal, se je nenadoma vnovič spodtaknil, takrat ob težak sveč- nik, kimu je stal na poti. Omahnil je, se v padcu z levo roko ujel zanj; bilo pa je že popolnoma izključeno, da bi se bil ujel in obdržal na nogah.

Padel je kakor je bil dolg in širok, strmoglavil, spodenilo mu je noge. Sveč- nik, ki ga je bil Robin Hood vrgel z vso silo proti njemu.

Robin Hood se je takoj znašel. V trenutku je vedel, kaj mora storiti.

Z naglico in gibčnostjo zveri, ki se je bila komaj, komaj pravkar izognila smrti, ki se je bila že zdelo skoraj ne- izogibna, je planil proti svojemu sovra- zniku — in v trenutku, ko se je bil sir Guy Gisbourneški, ki je bil že itak po- vsem zbehan zaradi nenadne Robinove bojne poteze, ter je mislil, da je zdaj imel Robina Hooda docela v pesteh — najmanj nadejal, napadel tako silovito, da je sir Guy osupnil. Smrtna zona ga je obšla. Začutil je, da v vsem svojem življenju še ni bil nikdar tako blizu smrti, kakor je bil ta hip.